Kayseri İlinde Öğrenim Gören Paramedik Öğrencilerinin Mesleki Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi
Determination of Occupational Anxiety Level of Paramedic Students Studying in Kayseri Province

Emre BÜLBÜL[1], Etem HIZALER, Mehmet DOĞAN[3]

[1]Department of Emergency Medicine, Erciyes University, Kayseri, Türkiye, kkartal008@hotmail.com (Sorumlu Yazar)

[2]İncesu Ayşe and Saffet Arslan Health Services Vocational School, Department of Medical Services and Techniques, First and Emergency Aid Program, Kayseri University, Kayseri, Türkiye

[3] Public Health, Health Services Vocational School, Erciyes University, Kayseri, Türkiye

Geliş tarihi/Received: 08.06.2025
Kabul tarihi/Accepted: 02.07.2025
Yayın tarihi/Online published: 31.12.2025
DOI: **10.54862/pashid.1715221**

ÖZET

Bu çalışma Kayseri ilinde bulunan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulda öğrenim gören Paramedik öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikteki bu çalışmanın evrenini Kayseri ilinde bulunan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı öğrencilerinin tamamı oluşturdu. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Ön Lisans Öğrencileri İçin Mesleki Kaygı Ölçeği" kullanılarak 2024-2025 eğitim öğretim yılı bahar döneminde toplandı. Araştırmanın öncesinde Kayseri Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan yazılı izin alındı. Araştırmaya katılan öğrencilerin %74,5'i kadındı. Cinsiyet toplam mesleki kaygı ve alt boyutlarının toplamlarında anlamlı bulundu. İş sağlığı alt boyutu 1. Sınıf öğrencilerinde daha yüksek bulundu (p=0.004). Öğrencilerin mezun oldukları okul ve ilk ve acil yardım programı isteyerek gelip gelmediğini ifade eden değişkenlerin mesleki kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edildi. Öğrencilerin akademik başarıları arttıkça kaygı düzeylerinin düştüğü tespit edildi. Okulda alınan eğitimden memnun kalan öğrencilerin toplam mesleki kaygı ve çalışma hayatı alt boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu. Bu araştırmada cinsiyetin mesleki kaygıyı etkileyen önemli bir faktör olduğu akademik başarı arttıkça kaygı düzeyinin azaldığı ve ekonomik düzeyinin düştükçe kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu bulundu.

Anahtar Kelimeler: Paramedik, Mesleki Kaygı, Sağlık Hizmetleri, Öğrenci

ABSTRACT

This study was conducted to determine the occupational anxiety levels of paramedic students studying at the Health Services Vocational School in Kayseri province. The universe of this descriptive and cross-sectional study was all students of the Health Services Vocational School First and Emergency Aid Program in Kayseri province. Data were collected in the spring semester of the 2024-2025 academic year using the "Personal Information Form" and the "Occupational Anxiety Scale for Associate Degree Students". Written permission was obtained from the Kayseri University Scientific Research and Publication Ethics Committee before the study. 74.5% of the students participating in the study were female. Gender was found to be significant in the total occupational anxiety and its sub-dimensions. The occupational health sub-dimension was found to be higher in 1st year students (p=0.004). It was determined that the variables indicating whether the students graduated from the school and whether they came to the first and emergency aid program willingly did not have a significant effect on occupational anxiety levels. It was determined that the anxiety levels of the students decreased as their academic success increased. It was found that students who were satisfied with the education they received at school had a statistically significant effect on the total professional anxiety and work life sub-dimension. In this study, it was found that gender was an important factor affecting professional anxiety, the anxiety level decreased as academic success increased, and the anxiety level increased as economic status decreased.

Keywords: Ambulance, 24 hour shift, work performance, triage, communication

CC BY NC

GİRİŞ

Bireylerin yaşamı, davranışları ve fizyolojisi çok yönlü ve karmaşık bir süreci içermektedir. Bu süreçte heyecanı ve birçok değişik duyguyu bir arada yaşamaktadır (Cüceloğlu, 1999). Bu duygulardan korku ve endişenin oluşturduğu kaygı, insanın temel duygularından biridir (Öner & Le Compte, 2001). Kaygı evrensel bir duygu olup, bireyin kendini güvende hissetmediği durumlara karşı geliştirdiği doğal bir tepkidir. Dolayısıyla kaygı, benlik bütünlüğüne karşı beklenen bir tehdide tepki olarak hissedilen bir gerilimdir (Öz, 2004).

Meslek kendine özgü yasal ve etik kuralları olan yüksek dereceli bir eğitimin sonucunda elde edilen bir kavramdır (Ulusoy & Görgülü, 1996). İnsanların para kazanmak amacıyla mal veya hizmet üreterek kendilerine yarar sağladığı bir uğraş alanıdır. Meslek kavramının oluşabilmesi için kişinin belirli bir eğitim alması sonucu sistemli bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir (TDK, 2025). Bu mesleklerden biri de acil sağlık hizmetleri alanında yaşam zincirinin anahtarı olarak tanımlanan ve genellikle kritik durumdaki hastaya ya da yaralıya ilk anda müdahale eden sağlık profesyoneli olan ilk ve acil yardım teknikerleridir (Paramedik). Türkiye'de paramedik mesleği ile ilgili ilk gelişmeler 1993 yılında Dokuz Eylül üniversitesinde acil bakım teknikerliği programının açılmasıyla başlamıştır. Bu gelişmeden sonra yıllar içerisinde üniversitelerde bu program açılmaya devam etmiştir. 2004 yılından itibaren Sağlıkta dönüşüm programı kapsamında 112 acil sağlık hizmetleri istasyonlarında paramedik kadroları açılmış ve istihdama yönelik olarak önemli adımlar atılmıştır (Sarı, 2021; Çelikli, 2024).

Sağlık Bakanlığı'nın insan kaynakları ihtiyacını Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ile beraber koordinasyon içinde yürütememesi sonucu ilk ve acil yardım program ve kontenjan artışı beraberinde mezun sayılarının artmasına neden olmuştur. Bu durum istihdam açısından öğrencilerin kendi içerisinde rekabet halinde olmasına yol açmıştır. Mezun sayısının çok fazla olması sonucu ortaya çıkan işsizlik, mesleki kaygı yaşamalarına neden olmaktadır (Dursun & Aytaç, 2009).

Öğrenciler bir mesleğin eğitimini alırken çalışma hayatlarına ilişkin mesleki kaygı olarak ifade edilen endişe verici duygular hissedebilirler. Bu nedenle mesleki kaygı öğrencilerin gerek eğitim gerekse çalışma hayatlarında önemli bir etkiye sahiptir. Yeterince bilgi ve tecrübenin olmaması, kendini tanımama ve bilgi ve deneyimlerinin kullanamamak mesleki kaygıya neden olmaktadır. Mesleki kaygıyı yoğun yaşayan öğrenciler performansları bozulabilmekte ve özgüven sorunları yaşamaktadır. Mesleki kaygı düzeyi düşük öğrenciler ise öğrenme isteği azalmaktadır (Ciminli, 2023). Ayrıca, öğrencilerin cinsiyeti, ekonomik durumu, okul başarısı, sınıfı, aldığı eğitimden memnuniyet durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu, aileden ayrılma, yalnız kalma korkusu gibi değişkenler mesleki kaygı düzeyini etkilediği bilinmektedir (Donmuş, Akpınar, & Eroğlu, 2017; Mayramberg & Efilti, 2023).

Bu çalışma ile Kayseri ilinde bulunan meslek yüksekokulların ilk ve acil yardım programında öğrenim gören paramedik öğrencilerinin, mesleki kaygı düzeyini belirlemek ve kaygı düzeyine etki eden faktörleri tespit etmek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel niteliktedir. Kayseri ilinde Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları'nın İlk ve Acil Yardım programı bulunan okullarda öğrenim gören paramedik öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Kayseri'de Erciyes, Kayseri ve Abdullah Gül Üniversiteleri olmak üzere üç Devlet Üniversitesi ve Nuh Naci Yazgan Üniversitesi olmak üzere bir de Vakıf Üniversitesi bulunmaktadır. Çalışma, bünyesinde İlk ve Acil Yardım programı bulunduran Erciyes ve Kayseri Üniversitelerinde 2024-2025 eğitim öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır. Araştırmada örneklem büyüklüğü belirlenmemiş olup evrenin tamamına (Kayseri Üniversitesinde 85, Erciyes Üniversitesinde 135) ulaşılması hedeflenmiştir. Anketlerdeki eksiklik ve çalışmaya katılmayı kabul etmeme nedenlerinden dolayı toplam 200 öğrenciye ulaşılmıştır. Ulaşılma oranı %90,9'dur. Çalışma

öncesinde öğrencilere sözlü ve yazılı olarak onam alınmıştır. Öğrencilere, araştırma verilerinin gizli tutulacağı, başka hiçbir kurumla paylaşılmayacağı ve anketi doldurmalarına rağmen çalışmadan çıkabilecekleri bilgisi verilmiştir.

Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Ön Lisans Öğrencileri İçin Mesleki Kaygı Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Kişisel bilgi formu; cinsiyet, mezun olduğu lise, nerede konakladığı, kaçıncı sınıf olduğu, not ortalaması, ailesinin ekonomik ve eğitim durumları, ilk ve acil yardım programını tercih etme nedenleri ve aldığı eğitimden memnuniyet durumları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Mesleki kaygıları, Çelebi arkadaşları tarafından geliştirilen Ön Lisans Öğrencileri İçin Mesleki Kaygı Ölçeği ile ölçülmüştür (Çelebi, Şeremet, Alkaş, Keleş, & Şen, 2022). Üçlü likert tipte oluşturulan ölçek dört boyuttan oluşmaktadır. Mesleki bilgi boyutunda 12, çalışma hayatı boyutunda 8, iş sağlığı boyutunda 4 ve iletişim faktöründe 6 madde bulunmaktadır. Madde sayısı 30 olan ölçeğin her maddesinden "Kaygılı değilim (1)", Kararsızım (2)", "Kaygılıyım (3)" olmak üzere toplan 30-90 arasında puan alınmaktadır.

Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 27 programında analiz edilmiştir. Kategorik veriler için yüzde, standart sapma Niteliksel verilerin karşılaştırılmasında F ve T testleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Araştırma grubundakilerin %74,5'i kadın %25,5'i erkektir. %50,5'i 2. sınıf %49,5'i 1. sınıf öğrencisidir. %16'sı sağlık lisesi %84'ü diğer liselerden mezun olmuştur. (Tablo 2). Araştırma grubundakilerinin toplam mesleki kaygı ortalaması 58.0±15.3, mesleki bilgi ortalaması 24.8±6.9, çalışma hayatı ortalaması 12.8±4.6'dır. Araştırma grubundakilerin mesleki kaygı ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları ile mesleki kaygı ölçeği sorularına verilen yanıtların dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 2'de paramedik öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyi ve alt boyut ortalamalarının cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise, program değiştirme isteği ve programa isteyerek geldiğini ifade eden değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n:149) %74,5'i kadın (n:51) %25,5' i erkektir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu ve iletişim alt boyutu ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p=0.000$; $p=0.000$; $p=0.000$; $p=0.000$; $p=0.001$; $p<0,05$). Buna göre, erkek öğrencilerin toplam mesleki kaygı düzeyi ve alt boyutu ortalamaları kadın öğrencilerin ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n:99) %49,5'i 1.sınıf öğrencisi iken, (n:101) %50,5'i ise 2. Sınıf öğrencisidir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu ve iletişim alt boyutu ortalamalarının sınıf değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p=0.050$; $p=0.159$; $p=0.175$; $p=0.145$; $p>0,05$), iş sağlığı alt boyutunun gösterdiği ($p=0.004$; $p<0.05$) tespit edilmiştir. Buna göre, 1.sınıf öğrencilerinin iş sağlığı alt boyutu ortalamaları, 2. sınıf öğrencilerinin ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n:32) %16'sı sağlık lisesinden muzun, n (168) %84'ü diğer liselerden mezun olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu ve iletişim alt boyutu ortalamalarının mezun olunan lise değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p=0.601$; $p=0.208$; $p=0.729$; $p=0.777$; $p=0.971$; $p>0,05$).

CC BY NC

Tablo 1. Araştırma Grubundakilerin Mesleki Kaygı Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları ile Mesleki Kaygı Ölçeği Sorularına Verilen Yanıtların Dağılımı

Mesleki Kaygı Ölçeği Soruları		Kaygılı Değilim		Kararsızım		Kaygılıyım		X̄ / SS
		n	%	n	%	n	%	
Mesleki Bilgi Faktörü (12 soru)	Bilgi eksikliğimden dolayı görevimde geri plana alınmaktan	74	37,0	60	30,0	66	33,0	24.8±6.9
	Çalışma hayatında üstün mesleki sorularına yetersiz kalmaktan	80	40,0	69	34,5	51	25,5	
	Çalıştığım birimde benden beklenen mesleğimin gerektirdiği özellikleri taşıyamamaktan	70	35,0	46	43,0	84	42,0	
	Hasta/hasta yakını tarafından mesleki bilgi ve becerimin yetersiz bulunmasından	51	25,5	48	44,0	101	50,5	
	Hastalara zarar verecek bir işlem (tıbbi kötü uygulama) yapabileceğimden	76	38,0	53	26,5	71	35,5	
	Mesleki alandaki teknolojiyi/ ekipmanları doğru kullanamamaktan	50	25,0	50	25,0	100	50,0	
	Acil durumlarda doğru karar verememekten	57	28,5	66	33,0	77	38,5	
	Aldığım eğitimin mesleki hayatımda yeterli olmayacağından	59	29,5	62	31,0	79	39,5	
	Mesleki örgütlenmenin (dernek, Oda, Birlik vb.) yetersiz olmasından	56	28,0	74	37,0	70	35,0	
	Öğrendiğim bilgi ve becerilerin bana yeterli olacağını düşünerek kendimi yenileyememekten	63	31.5	51	25.5	86	43.0	
	Meslek hayatında hastalara kasıtsız olarak zarar vermekten	72	36,0	43	21,5	85	42,5	
	Mesleğimle ilgili kendimi geliştireceğim imkanları bulamamaktan	67	33,5	60	30,0	73	26,5	
Çalışma Hayatı Faktörü (8 Soru)	Atama sınav sonucunda herhangi bir yere atanamamaktan	161	80,5	14	7,0	25	12,5	12.8±4.6
	Atama sınavından düşük puan almaktan	150	75,0	19	9,5	51	25,5	
	İşsiz kalmaktan	160	80,0	14	7,0	26	13,0	
	Atama sınav sonucunda istediğim yere atanamamaktan	136	68,0	26	13,0	38	19,0	
	Mesleğimden elde edeceğim gelir ile ailemin ihtiyaçlarını karşılayamamaktan	82	41,0	37	18,5	81	40,5	
	Hedeflediğim mesleki kariyere ulaşamamaktan	112	56,0	50	25,0	38	19,0	
	Alanım dışı bir başka yere görevlendirilmekten	88	44,0	53	26,5	89	39,5	
	Çalışma ortamının mesleğimi yapmaya uygun olmamasından	94	47,0	57	28,5	49	24,5	
İş Sağlığı Faktörü (4 Soru)	Mesleğimden dolayı bir hastalığa yakalanmaktan	116	58,0	41	20,5	43	21,5	6.8±2.7
	Meslek hayatımda iş kazası geçirmekten	124	62,0	37	18,5	39	19,5	
	Nöbet/mesai öncesi huzursuzluk yaşamaktan	88	44,0	44	22,0	68	34,0	
	İdari amirlerim tarafından sözlü ve fiziksel şiddete maruz kalmaktan	114	57,0	38	19,0	48	24,0	
İletişim Faktörü (6 Soru)	İş arkadaşlarımla empati kuramamaktan	55	27,5	53	26.5	92	46.0	13.6±4.2
	Hasta/yakınlarıyla empati kuramamaktan	45	22,5	42	21,0	113	56,5	
	İş arkadaşlarımla iletişim kuramamaktan	52	26,0	39	19,5	119	59,5	
	Görev yapacağım yerin sosyokültürel yapısına uyum sağlayamamaktan	53	26,5	52	26,0	95	47,5	
	Bakım verdiğim bireylerle etkili iletişim kuramamaktan	50	25,0	45	22,5	105	52,5	
	Çalışma ortamındaki başka meslek gruplarıyla uyum içinde çalışamamaktan	50	25,0	39	19,5	111	55,5	
Mesleki Kaygı Toplamı								58.0±15.3

CC BY NC

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n: 37) %18,5'i okudukları programı değiştirmek istediği, (n: 168) %81,5'i ise değiştirmeyi düşünmediği tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, çalışma hayatı alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu iletişim alt boyutu ortalamalarının program değiştirme isteği değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermediği (p=0.140; p=0.466; p=0.326; p=0.571; p>0,05), mesleki bilgi alt boyutunun istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p=0.039; p<0.05) tespit edilmiştir. Buna göre, program değiştirme isteğine hayır cevabı veren öğrencilerin mesleki bilgi alt boyutu ortalamaları, evet cevabı veren öğrencilerin ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n: 171) %85,5'i ilk ve acil yardım programına isteyerek geldiğini, (n. 29) %14,5'i ise isteyerek gelmediğini ifade etmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu ve iletişim alt boyutu ortalamalarının program istekliliği değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p=0.355; p=0.693; p=0.052; p=0.541; p=0.828; p>0,05).

Paramedik öğrencilerinin mesleki kaygı düzeyi ve alt boyut ortalamalarının not ortalaması, ekonomik durum ve okuldan alınan eğitimden memnuniyet durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Öncelikle varyansların homojenliğini test etmek için Levene testi yapılmış olup varyansların homojen dağılım gösterdiği (p>0,05) tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin not ortalamalarının (n:35) %17,5'inin 2,5 ve altı, (n: 62) %31,0'ının 2,51-3,00 arasında olduğu (n:102) %51,0'ının 3,01 ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu ve iletişim alt boyutunun not ortalaması değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p=0,000; p=0.012; p=0.006; p=0.000; p=0,008; p<0,05).

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n: 75) %37,5'inin ekonomik durumunun iyi/çok iyi (n:107) %53,5'inin orta, (n:18) %9,0'ının kötü/çok kötü olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin sırasıyla toplam mesleki kaygı düzeyi, mesleki bilgi alt boyutu, çalışma hayatı alt boyutu ve iş sağlığı alt boyutunun ekonomik durum değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p=0,003; p=0.004; p=0.026; p=0.003; p<0,05), iletişim alt boyutunun göstermediği (p=0.096; p>0.05) tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin (n: 137) %68,5'inin okulda alınan eğitimden memnun, (n:50) %25,0'ının kararsız, (n:13) %6,5'inin memnun olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin toplam mesleki kaygı düzeyi ve çalışma hayatı alt boyutunun okuldan alınan eğitimden memnuniyet durumu değişkenine göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p=0,037; p=0.001; p<0,05), sırasıyla mesleki bilgi alt boyutu, iş sağlığı alt boyutu ve iletişim alt boyutunun farklılık göstermediği (p=0.065; p=0.149; p=0.590; p>0.05) tespit edilmiştir. Araştırma grubundakilerin çeşitli değişkenlere göre mesleki kaygı ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları Tablo 2'de gösterilmiştir.

CC BY NC

Tablo 2: Araştırma Grubundakilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Mesleki Kaygı Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları

Değişkenler	n	%	Mesleki Bilgi Faktörü	Çalışma Hayatı Faktörü	İş Sağlığı Faktörü	İletişim Faktörü	Mesleki Kaygı Toplamı
			X̄ / SS	X̄ / SS	X̄ / SS	X̄ / SS	X̄ / SS
Cinsiyet							
Kadın	149	74,5	23.7±7.0	11.9±3.9	6.1±2.4	13.0±3.4	54.7±14.4
Erkek	51	25,5	28.2±5.5	15.4±5.3	8.7±2.6	15.3±4.3	67.7±13.8
			t=4.212 p=0.000	**t=4.969 p=0.000**	**t=6.508 p=0.000**	**t=3.445 p=0.001**	**t=5.582 p=0.000**
Sınıf							
1. sınıf	99	49,5	25.5±6.6	13.3±4.4	7.3±2.7	14.0±3.8	60.8±14.1
2. sınıf	101	50,5	24.6±7.2	12.4±4.7	6.2±2.6	13.2±4.6	55.9±16.2
			t=1.414	t=1.360	**t=2.927**	t=1.463	t=1.969
			p=0.159	p=0.175	**p=0.004**	p=0.145	p=0.050
Mezun Olunan Lise							
Sağlık lisesi	32	16,0	26.2±6.8	12.6±4.6	6.8±2.9	13.6±4.2	59.3±15.8
Diğer liseler	168	84,0	24.6±6.9	12.9±4.6	6.9±2.9	13.6±4.2	57.8±15.3
			t=1.262	t=0.347	t=0.283	t=0.036	t=0.524
			p=0.208	p=0.729	p=0.777	p=0.971	p=0.601
Programı Değiştirmeyi İster miydiniz?							
Evet	37	18,5	22.7±6.9	12.3±4.6	6.4±2.8	13.2±3.9	57.7±16.2
Hayır	163	81,5	25.3±6.8	12.9±4.6	6.9±2.7	13.7±4.3	58.8±15.1
			t=2.076	t=0.731	t=0.985	t=0.568	t=1.482
			p=0.039	p=0.466	p=0.326	p=0.571	p=0.140
Programı İsteyerek mi Geldiniz?							
Evet	171	85,5	24.8±6.7	12.6±4.3	6.7±2.6	13.6±4.1	57.6±14.6
Hayır	29	14,5	25.3±8.2	14.3±5.5	7.1±3.4	13.8±4.8	60.5±19.5
			t=0.396	t=1.959	t=0.612	t=0.218	t=0.927
			p=0.693	p=0.052	p=0.541	p=0.828	p=0.355
Not Ortalaması							
2,5 ve altı	35	17,5	26.2±6.8	14.4±5.3	7.8±2.9	14.3±4.4	62.8±16.6
2,51 – 3,00 arası	62	31,0	26.4±7.0	13.5±4.8	7.6±2.7	14.7±3.9	62.2±15.3
3,01 ve üzeri	102	51,0	23.4±6.7	11.9±4.6	5.9±2.5	12.7±4.2	53.9±13.9
			F=4.493	**F=5.338**	**F=10.759**	**F=5.010**	**F=8.038**
			p=0.012	**p=0.006**	**p=0.000**	**p=0.008**	**p=0.000**
Ekonomik Durum							
İyi/Çok iyi	75	37,5	26.1±6.3	13.2±4.4	6.7±2.5	13.8±3.9	59.8±13.9
Orta	107	53,5	23.4±7.0	12.1±4.2	6.5±2.8	13.2±4.4	55.2±15.2
Kötü/Çok kötü	18	9,0	28.1±7.2	15.1±6.3	8.8±2.7	15.4±4.0	67.4±18.0
			F=5.583	**F=3.729**	**F=5.956**	F=2.367	**F=5.881**
			p=0.004	**p=0.026**	**p=0.003**	p=0.096	**p=0.003**
Okulda Alınan Eğitiminden Memnun Musunuz?							
Memnunum	137	68,5	25.5±6.9	13.0±4.5	7.0±2.9	13.6±4.2	59.2±15.3
Kararsızım	50	25,0	22.9±6.9	11.3±3.8	6.1±2.2	13.2±4.3	53.6±14.3
Memnun değilim	13	6,5	5.0±6.4	16.5±6.0	7.3±3.2	14.5±4.1	63.4±16.5
			F=2.771	**F=7.517**	F=1.922	F=0.529	**F=3.344**
			p=0.065	**p=0.001**	p=0.149	p=0.590	**p=0.037**

CC BY NC

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı Kayseri ilinde öğrenim gören Paramedik öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre mesleki kaygı düzeylerinin anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Araştırmada Paramedik öğrencilerinin, ölçeğin boyutlarına göre farklılık göstermekte ve ortalamanın çok az altında kaygılı oldukları belirlenmiştir.

Çalışmada erkek öğrencilerin toplam mesleki kaygı düzeyleri kadın öğrencilerin mesleki kaygı düzeylerinden yüksek bulunmuştur. İncelenen literatürde Sun ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışma bizim çalışmamızla ilgili benzerlik göstermektedir (Sun, ve diğerleri, 2020). Coşar ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada ise kadın öğrencilerin mesleki kaygı düzeyi çalışmamızdaki bulgularla benzerlik göstermemektedir (Coşar, Bingöl, & Demirağ, 2023). Erkek öğrencilerin mezun olduklarında iş hayatına yönelik daha fazla baskı altında hissetmeleri ve kaygı düzeylerinin yüksek olması, toplumsal normlardan kaynaklı olabilir.

Çalışmada 1.sınıf öğrencilerinin iş sağlığı alt boyutu kaygı düzeyi, 2.sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyinden yüksek bulunmuştur. İncelenen literatürde Tektaş (2014) yapmış olduğu çalışmada mesleki bilgi alt boyutunun kaygı düzeyini yüksek bulmuştur (Tektaş, 2014). 1. sınıf öğrencilerinin saha deneyimlerinin az olması, eğitim düzeylerinin ve tecrübelerinin 2. sınıf öğrencilerine göre daha düşük olması iş sağlığı ve güvenliği konusunda kaygıyı daha yoğun hissetmelerine sebep olabilmektedir. Çalışmada öğrencilerin ilk ve acil yardım programına isteyerek gelip gelmediği incelendiğinde arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Paramedik öğrencilerinin kaygı düzeylerinin kişisel motivasyonlarına veya eğitim programlarına katılım şekillerine bağlı olmadığını göstermektedir.

Çalışmada öğrencilerin sağlık lisesinden mezun olmasıyla diğer liselerden mezun olması arasında mesleki kaygı düzeyleri açısından ilişki saptanmamıştır. Mezun olunan lise türünün mesleki kaygı düzeyi ve alt boyutları üzerine etki eden tek faktör olmadığını, öğrencilerin mesleki kaygılarının kişisel deneyimlerden, bireysel beklentilerden ve toplumsal dinamiklerden etkilenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada program değiştirme isteği olmayan öğrencilerin mesleki bilgi alt boyut düzeyleri, program değiştirme isteği olan öğrencilerin mesleki alt boyut düzeylerinden yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin program değiştirme isteği ile mesleki kaygılar arasındaki ilişki mesleki bilgi alt boyutu üzerinde belirginleşmiştir. Bu durumun ilk ve acil yardım programının eğitim programıyla ilgili duygularının, mesleki bilgi ve kaygı üzerinde etkili olduğunu göstermiştir. Almış oldukları eğitimden memnuniyetleri dikkate alınarak mesleki gelişimlerinin ve kariyer planlamalarının daha iyi yapılması mesleki kaygılarının azalmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerinin ekonomik ihtiyaçlarının karşılanamaması mesleki bilgi, çalışma hayatı, iş sağlığı alt boyutları ve toplam mesleki kaygı düzeyini yükselttiği saptanmıştır. Özkan ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada ise ekonomik ihtiyaçların mesleki kaygı üzerine etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Özkan, Çekiç, & Çepikkurt, 2023). Ekonomik durumun mesleki kaygı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Ekonomik durumu iyi öğrencilerin mesleki gelişimine odaklandığı sorunların çözümüyle daha iyi mücadele ederek maddi kaygılardan daha az etkilendiği düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin aldığı eğitimden memnuniyet düzeylerinin artması çalışma hayatı alt boyutu ve toplam mesleki kaygı düzeyini artırdığı saptanmıştır. Bizim yaptığımız çalışma ile Adalı ve ark. (2019) Odyoloji bölümü öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir (Adalı ve diğerleri, 2019). Öğrencilerin aldıkları eğitimden memnuniyetleri mesleki gelişimlerine olan inançlarını olumlu yönde etkileyerek, iş yaşamına daha hazırlıklı olmalarını sağlayacağı için kaygı düzeyinin az olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Not: Makale Sözel bildiri olarak 21. Uluslararası Acil Tıp Kongresinde sunulmuştur (17-20 Nisan 2025) (Antalya) (https://www.icem25.com)

CC BY NC

KAYNAKLAR

Adalı, İ., Uludağ, B., Meral, M., Kartal, A., Erbaşaran, E., İskender, S., & Konukseven, Ö. (2019). Odyoloji bölümü öğrencilerinin mesleğe yönelik kaygı ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. *Türk Odyoloji ve İşitme Araştırmaları Dergisi*, *3*, 3–13.

Ciminli, A. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinin kariyer kaygısının yordayıcıları olarak mükemmeliyetçilik ve meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançlar. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *25*(1), 35–43.

Coşar, D. A., Bingöl, N., & Demirağ, H. (2023). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleğe yönelik kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Paramedik ve Acil Sağlık Hizmetleri Dergisi*, *4*(2), 66–75.

Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve davranışı*. Ankara: Remzi Kitabevi.

Çelebi, İ., Şeremet, N., Alkaş, G., Keleş, A., & Şen, E. (2022). Validity and reliability study of the occupational anxiety scale for health services students. *Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences*, *7*(2), 134–144.

Çelikli, S. (2024). Türkiye'de paramedik eğitimi ve paramedik mesleğinin tarihçesi. *Hastane Öncesi Acil Sağlık Hizmetleri*, *1*(1), 1–5.

Donmuş, V., Akpınar, B., & Eroğlu, M. (2017). Öğretmen adaylarının akademik ve mesleki kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(38), 1–13.

Dursun, S., & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *28*(2), 71–84.

Mayramberg, A. K., & Efilti, E. (2023). Üniversite öğrencilerinin topluluk önünde konuşma kaygı düzeyinin belirlenmesi. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, *8*(1), 134–147.

Öner, N., & Le Compte, A. (2001). *Süreksiz (Durumluk) Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Öz, F. (2004). *Sağlık alanında temel kavramlar*. Ankara: İmaj İç ve Dış Ticaret A.Ş. Basımevi.

Özkan, A. M., Çekiç, A., & Çepikkurt, F. (2023). Egzersiz katılımcılarının fiziksel görünüm mükemmeliyetçiliği, sosyal görünüş kaygısı ve egzersiz bağımlılıklarının incelenmesi. *Uluslararası Spor Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, *9*(2), 1–26.

Sarı, B. (2021). Hastane öncesi acil sağlık hizmetleri çalışanlarının görev karşılaştırması: Türkiye, Amerika ve Kanada örnekleri. *Emergency Aid and Disaster Science*, *1*(1), 3–10.

Sun, Y., Dongyang, W., Han, Z., Jie, G., Shunshan, Z., & Huimin, Z. (2020). Disease prevention knowledge, anxiety, and professional identity during. *Korean Society of Nursing Science*, *52*(4), 533–540.

Türk Dil Kurumu. (2025, Nisan 3). Güncel Türkçe Sözlük. https://sozluk.gov.tr/

Tektaş, N. (2014). Üniversite mezunlarının kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Dr. Mehmet Yıldız Özel Sayısı*, *32*, 243–253.

Ulusoy, F. M., & Görgülü, S. R. (1996). *Hemşirelik esasları*. Ankara: Çağrı Ofset.

CC BY NC